KOMMISSIONENS BESLUT

av den 15 maj 2013

om det statliga stöd SA.33728 (12/C) som Danmark planerar att genomföra till förmån för finansieringen av en ny multiarena i Köpenhamn

[delgivet med nr C(2013) 2740]

(Endast den engelska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2014/297/EU)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 108.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med nämnda artikel/artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig ([1]) och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

1. FÖRFARANDE

(1) Genom en skrivelse av den 7 december 2011 anmälde de danska myndigheterna till kommissionen en åtgärd för finansieringen av en ny multiarena i Köpenhamn efter en föranmälningsfas. Kommissionen har tagit emot två klagomål avseende den föreslagna åtgärden. Genom en förfrågan om information begärde kommissionen den 21 december 2011 att de danska myndigheterna skulle klargöra de frågor som hade tagits upp i klagomålen. De danska myndigheterna lämnade in sitt svar den 6 februari 2012.

(2) Genom en skrivelse av den 22 mars 2012 underrättade kommissionen Danmark om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 108.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avseende detta stöd.

(3) Kommissionens beslut om att inleda förfarandet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ([2]). Kommissionen har uppmanat berörda parter att inkomma med sina synpunkter på stödet i fråga.

(4) Kommissionen har mottagit synpunkter från sex berörda parter. Den har översänt dessa synpunkter till Danmark, som getts tillfälle att bemöta dem. Dess kommentarer mottogs i skrivelser av den 26 juli och den 15 augusti 2012.

(5) De danska myndigheterna lämnade in ytterligare klargöranden i december 2012 och januari 2013. Även den utvalda verksamhetsutövaren lämnade in ytterligare klargöranden i januari 2013. Dessutom klargjorde de danska myndigheterna på begäran frågor som hade väckts genom en dansk tidningsartikel om multiarenan.

(6) De danska myndigheterna lyfte genom en skrivelse av den 6 mars 2013 bort bidraget från Region Hovedstaden (nämligen Danmarks huvudstadsregion/huvudstadsregionen Köpenhamn) från anmälan ([3]).

(7) De danska myndigheterna har beviljat ett språkligt undantag och går med på att beslutet antas på engelska som giltigt språk.

2. BESKRIVNING AV ÅTGÄRDEN

(8) Köpenhamns stad planerar att bygga en ”multiarena” av internationell standard med lokaler för musik, kultur och idrott av en hög, internationell nivå. Multiarenan kommer att ha en högsta kapacitet på 15 000 sittplatser.

([1]) EUT C 152, 30.5.2012, s. 12.
([2]) Jämför fotnot 1.
([3]) Se punkt 13 i beslutet om att inleda förfarandet (EUT C 152, 30.5.2012, s. 12).

(9) Det finns andra befintliga arenor i Köpenhamn, främst för fotboll, men de danska myndigheterna menar att dessa inte är tillräckligt flexibla och anpassningsbara för att locka internationella idrotts-, musik- och underhållningsevenemang till Köpenhamn. Särskilt ”Parken” bör nämnas, en arena i Köpenhamns centrum (hemmaarena för FC Köpenhamn, vilken dock även används för stora shower eller konserter med upp till 45 000 åskådare). I närheten finns även andra arenor, exempelvis i Malmö i Sverige.

(10) De viktigaste parterna (nedan kallade parterna) som deltar i multiarenaprojektet är Köpenhamns stad och Realdania (en privat stiftelse) ([4]). En annan aktör, By & Havn (som ägs av Köpenhamns stad [55 procent] och den danska staten [45 procent]) kommer kostnadsfritt att upplåta den mark där multiarenan ska byggas.

(11) Enligt de danska myndigheterna står det klart av tidigare misslyckade försök att enbart genom privata initiativ få till stånd en arena att ingen multiarena kan byggas i Köpenhamn om inte projektet ges offentlig medfinansiering.

2.1 FINANSIERING AV BYGGANDET AV ARENAN

(12) Parterna kommer att inrätta det gemensamt ägda Arena Company, vars syfte är att bygga och äga multiarenan samt förvalta avtalet med verksamhetsutövaren (eftersom driften av multiarenan ska handhas av en separat aktör enligt nedanstående beskrivning). Det egentliga byggprojektet ska tilldelas genom ett öppet anbudsförfarande.

(13) De totala kostnaderna för att planera och bygga multiarenan beräknas uppgå till cirka 1 100 miljoner danska kronor (148 miljoner euro) ([5]). Multiarenaprojektet kommer att finansieras genom eget kapital från parterna i kombination med extern finansiering. Var och en av parterna kommer att bidra med 325 miljoner danska kronor (43,7 miljoner euro) till kapitalet i Arena Company (totalt 650 miljoner danska kronor). Varje part kommer att äga 50 procent. Den externa finansieringen på 345 miljoner danska kronor (46,4 miljoner euro) ska täckas genom lån på marknadsvillkor med 30 års amorteringstid. Elitefacilitetsudvalget ([6]) ska också bidra med 15 miljoner danska kronor (2 miljoner euro) till finansieringen av byggandet av multiarenan.

(14) Under de första 40 åren ska By & Havn kostnadsfritt upplåta den mark där multiarenan ska byggas. Efter 40 år ska Arena Company betala marknadshyra.

2.2 DRIFT OCH ANVÄNDNING AV ARENAN

(15) Arena Company ska förvalta avtalet med verksamhetsutövaren, men den faktiska driften av multiarenan ska handhas av en separat verksamhetsutövare som valts ut i ett öppet anbudsförfarande ([7]). Verksamhetsutövaren kommer att vara skyldig att se till att tillgången till multiarenan är öppen för alla användare på icke-diskriminerande villkor till marknadspriser.

(16) Efter anbudsförfarandet fick den danska divisionen av koncernen Live Nation Entertainment rätten att driva arenan i 30 år. Koncernen Live Nation Entertainment är världens största livemusik- och underhållningsföretag. Det driver sin verksamhet genom lokala företag i varje territorium.

(17) Verksamhetsutövaren är skyldig att betala en årlig fast hyra på (*)[…] ([8]) för rätten att driva arenan (fast belopp oavsett antalet evenemang) till Arena Company och en rörlig hyra […]. Dessutom ska verksamhetsutövaren betala […] enligt hyreskontraktet. Därmed betalar verksamhetsutövaren i själva verket alla rörliga kostnader för arenan.

([4]) Även om Realdania strävar efter avkastning på sin verksamhet är parten inte något vinstmaximerande företag, utan en välgörenhetsorganisation som vill ”förbättra livskvaliteten för allmänhetens bästa genom byggnadsmiljön”. Se webbplatsen www.realdania.dk.

([5]) De totala kostnaderna på 1 100 miljoner danska kronor innefattar räntor på lån och indexreglering av priser och löner fram till 2015.

([6]) Elitefacilitetsudvalget är en kommitté som ska höja kvaliteten på idrottsanläggningar till internationell standard för att kunna stå värd för idrottsevenemang på internationell nivå. Den finansieras delvis av den danska staten.

([7]) De danska myndigheterna har bekräftat att anbudsförfarandet för avtalet bygger på öppna, objektiva och icke-diskriminerande villkor och krav, med den relativa vikten för varje underkriterium fastställd på förhand, och att priset är ett viktigt kriterium i den sammantagna bedömningen.

(*) *[…]: informationen inom hakparentes omfattas av sekretess.*

([8]) Årshyran under första året av avtalstiden är […] eller något annat belopp som fastställs genom tillämpning av en bestämd formel enligt hyreskontraktet (se paragraf 1.1). Årshyran under första året av avtalstiden ska vara […] per år. Därefter revideras årshyran årligen enligt indexet (se paragraf 8 i hyreskontraktet).

(18) Dessutom kommer Arena Company att få inkomster från en bilparkering. De danska myndigheterna har försäkrat att alla avtal om bilparkeringen har förhandlats fram och ingåtts på affärsmässiga grunder. Man räknar med att det kommer att finnas en sådan koppling mellan den externa finansieringen och den hyra som betalas av verksamhetsutövaren att inkomsterna kan täcka den externa finansieringen.

(19) Under de första tio åren kommer det nationella idrottsförbundet DIF ([9]) även att tillhandahålla ett driftsbidrag på 5 miljoner danska kronor (672 000 euro) per år. I gengäld kommer DIF att ha rätt att använda multiarenan för internationella idrottsmästerskap och andra idrottsevenemang. Enligt de danska myndigheterna ska DIF betala marknadshyra till verksamhetsutövaren när förbundet använder arenan.

2.3 SKÄL TILL ATT FÖRFARANDET INLEDDES

(20) I beslutet om att inleda ett formellt granskningsförfarande fann kommissionen att en selektiv ekonomisk fördel inte kan uteslutas på någon nivå (uppbyggnad, drift och användning). Följaktligen skulle projektet innebära statligt stöd. Dessutom skulle den offentliga samfinansieringen av multiarenan sannolikt snedvrida, eller åtminstone hota att snedvrida, konkurrensen och påverka konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna. Kommissionen hyste även tvivel om huruvida det föreslagna projektet i det skedet kunde anses vara förenligt med artikel 107.3 c i EUF-fördraget när det gäller samtliga tre nivåer av möjligt stöd (uppbyggnad, drift och användning).

3. **SYNPUNKTER FRÅN BERÖRDA PARTER**

(21) Kommissionen har som sagt tagit emot två klagomål avseende den föreslagna åtgärden. I båda hävdas att projektet med multiarenan kommer att snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen inom evenemangsbranschen, särskilt på marknaden för medelstora och stora kommersiella evenemang med liveunderhållning, och påverka handeln mellan medlemsstaterna, eftersom verksamhetsutövaren kommer att konkurrera med företag som driver arenor i andra medlemsstater.

(22) Synpunkter till fördel för multiarenan togs emot från berörda parter i Köpenhamnsregionen: i) Sport Event Denmark (ideell organisation), ii) Team Danmark (en offentlig självstyrande institution som är ansvarig för den övergripande utvecklingen av dansk elitidrott) och iii) Horesta och Wonderful Copenhagen (turismorganisationer).

(23) En av de klagande går längre i bedömningen av projektet genom att påstå att det skulle utgöra statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden på grund av dess snedvridande effekt på konkurrensen mellan platser för medelstora och stora kommersiella evenemang med liveunderhållning (även i närliggande delar av Sverige och till och med Tyskland), vilket skulle förvärras av ett hot om vertikal avskärmning […]. Den klagande ifrågasätter även de danska myndigheternas uttalande att multiarenan endast i begränsad mån kommer att överlappa befintliga anläggningar och att multiarenan främst kommer att locka evenemang till Köpenhamn som inte kan hållas i befintliga anläggningar.

(24) Den andra klaganden pekar även på de negativa effekterna för konkurrensen på evenemangsmarknaden i Öresundsregionen, särskilt avseende konserter med internationella artister, och ifrågasätter även anbudsförfarandet för driften av arenan.

(25) Efter en artikel om multiarenan i en dansk tidning mottogs även vissa ytterligare synpunkter.

4. **KOMMENTARER FRÅN DANMARK**

(26) De danska myndigheterna vidhåller att den föreslagna åtgärden inte utgör statligt stöd. De hänvisar till kommissionens tidigare praxis, som innebär att stöd till infrastruktur på vissa villkor inte tolkas som statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, och menar att frågan om statligt stöd bör bedömas separat för var och en av de berörda nivåerna (ägare, verksamhetsutövare och användare).

(27) De danska myndigheterna argumenterar med att det inte finns någon ekonomisk fördel. De hävdar att ingen av parterna i projektet får någon ekonomisk fördel, vare sig direkt eller indirekt, som en följd av den offentliga samfinansieringen.

([9]) DIF är en paraplyorganisation för 61 idrottsförbund med totalt över 1,6 miljoner medlemmar i ungefär 10 700 idrottsföreningar. DIF är ansvarigt för både elitidrotten och för amatöridrotten, men fungerar även som den danska nationella olympiska kommittén och är därmed ansvarig för Danmarks deltagande i de olympiska spelen.

(28) Om det visar sig att multiarenaprojektet omfattar statligt stöd menar de danska myndigheterna att projektet bör anses vara förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 c i EUF-fördraget. De hävdar att särskilt följande punkter bör beaktas:

— Det föreligger ett marknadsmisslyckande (projektet skulle inte kunna förverkligas utan offentlig samfinansiering).

— Den offentliga samfinansieringen är begränsad till det absolut nödvändiga för att projektet ska kunna förverkligas.

— Finansieringen används uteslutande för etableringen (uppbyggnaden) av anläggningen, eftersom själva driften ska ske på marknadsvillkor.

— Uppbyggnaden av sådana anläggningar förkroppsligar ett typiskt statligt ansvar gentemot allmänheten.

— Multiarenan kommer endast i mycket begränsad utsträckning att konkurrera om evenemang som annars förmodligen skulle ha hållits på andra platser i Köpenhamn, eftersom multiarenan ger andra möjligheter.

(29) De danska myndigheterna har även lämnat in en rapport av den oberoende ekonomiska konsultfirman Copenhagen Economics om multiarenans positiva och negativa effekter på konkurrensen och handeln. Slutsatsen i rapporten är att den offentliga samfinansieringen medför avsevärda fördelar när det gäller ekonomisk välfärd och endast blygsamma eller till och med försumbara konkurrenshämmande effekter.

(30) På begäran klargjorde de danska myndigheterna dessutom de frågor som väcktes genom en artikel om multiarenan i en dansk tidning.

5. **BEDÖMNING AV STÖDET**

5.1 STÖD I DEN MENING SOM AVSES I ARTIKEL 107.1 I EUF-FÖRDRAGET

(31) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget ”är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna”.

(32) För att kunna klassificeras som statligt stöd måste det anmälda projektet därmed uppfylla följande kumulativa villkor: 1) åtgärden måste beviljas med hjälp av statliga medel, 2) den måste ge en ekonomisk fördel till företagen, 3) fördelen måste vara selektiv och snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen och 4) åtgärden måste påverka handeln inom EU.

(33) Kriteriet att åtgärden måste beviljas med hjälp av statliga medel och kunna tillskrivas staten är klart uppfyllt i detta fall, eftersom Köpenhamns stad och andra offentliga myndigheter (se nedan) kommer att ge ett direkt bidrag och upplåta marken där arenan ska byggas. Sådana offentliga myndigheter och del av staten och deras medel anses därmed kunna tillskrivas staten.

(34) Statens finansiering av multiarenans uppbyggnad kan utgöra stöd om den leder till en selektiv fördel för bestämd ekonomisk verksamhet. I enlighet med domstolens dom i målet om flygplatsen Leipzig-Halle ([10]) utgör i detta sammanhang uppbyggnaden av en infrastruktur för kommersiell verksamhet statligt stöd om alla kraven i artikel 107.1 är uppfyllda. I linje med domstolens bedömning avgör den ekonomiska karaktären på den senare användningen av infrastrukturen om uppbyggnaden ska betraktas som statligt stöd. I detta fall ska arenan användas för att erbjuda tjänster på en marknad, alltså för en ekonomisk verksamhet. Följaktligen måste det bedömas om statligt stöd ges till de olika aktörerna i projektet.

Uppbyggnad av arenan

(35) De danska myndigheterna medger att multiarenaprojektet inte är tänkt att genomföras enbart med hjälp av marknadskrafter och att den offentliga samfinansieringen är nödvändig för att projektet ska kunna förverkligas, vilket visas av att försöket att bygga en multiarena 2009 misslyckades på grund av brist på nödvändiga medel ([11]).

([10]) Dom av den 19 december 2012 i mål C-288/11, Mitteldeutsche Flughafen AG och Flughafen Leipzig-Halle GmbH mot kommissionen.

([11]) I ett anbudsförfarande 2009 erbjöd Köpenhamns stad ett fördelaktigt lån till privata parter för att bygga en multiarena. Det företag som vann anbudsförfarandet lyckades inte skaffa fram den ytterligare finansiering som krävdes. Därför ställdes anbudsförfarandet in i mars 2010.

(36) Kriteriet att åtgärden måste beviljas med hjälp av statliga medel och kunna tillskrivas staten är klart uppfyllt när det gäller finansieringen från Köpenhamns stad och upplåtandet av mark från By & Havn (som ägs av Köpenhamns stad och den danska staten). Köpenhamns stad och den danska staten utgör utan tvivel offentliga myndigheter som använder medel som tillhör och/eller kontrolleras av staten.

(37) Även bidraget (för byggandet av multiarenan) från Elitefacilitetsudvalget (en kommitté som ska höja kvaliteten på idrottsanläggningar till internationell standard för att kunna stå värd för idrottsevenemang på internationell nivå), som onekligen åtminstone delvis finansieras av den danska staten, är statliga medel. Elitefacilitetsudvalgets stadgar fastställs av kulturministeriet, som även har ett målkontrakt med Elitefacilitetsudvalget under finansieringsperioden. Med hänsyn till kommitténs finansiering från den danska staten, som den i sin tur använder/beviljar för att fullgöra sina uppgifter, anses därför kommitténs insatser kunna tillskrivas staten.

(38) Statens bidrag till uppbyggnaden av arenan, inklusive upplåtandet av mark och bidraget från Elitefacilitetsudvalget, ger en ekonomisk fördel till Arena Company (ägaren till multiarenan), eftersom bidraget är nödvändigt för att bygga arenan, som inte hade kunnat byggas på marknadsvillkor. Eftersom de berörda medlen utan tvivel är statliga medel och beslutet att bevilja bidraget kan tillskrivas staten är alla övriga kriterier för statligt stöd uppfyllda (se granskningen av snedvridningen av konkurrensen och effekten på handeln mellan EU-medlemsstaterna i det följande). Följaktligen utgör det statliga bidraget statligt stöd till Arena Company.

(39) När det gäller bidragen från DIF menar dock de danska myndigheterna att dessa betalningar inte är statliga medel. En stor del av DIF:s inkomster består av årliga bidrag från den danska staten (inkomster från den danska spelmarknaden) men kommer även från andra (icke-offentliga) källor. I enlighet med DIF:s regler väljs ledningsorganet utan påverkan från offentliga myndigheter, som inte heller påverkar de enskilda beslut som fattas av DIF:s ledningsorgan. Det innebär att varken den danska staten eller något annat offentligt organ kan påverka de beslut som fattas av DIF. Dessutom är det årsbelopp som ska betalas av DIF en betalning för rätten att boka arenan för bestämda ändamål som ligger i DIF:s eget intresse i enlighet med DIF:s eget beslut att ingå ett avtal om att betala för rätten att boka arenan. Enligt de danska myndigheterna kan följaktligen DIF:s betalningar inte tillskrivas staten och kan därför inte betraktas som stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

Drift av arenan

(40) Enligt de danska myndigheterna har driften av arenan bjudits ut på entreprenad helt i enlighet med EU:s bestämmelser för offentlig upphandling. Verksamhetsutövaren har valts ut i ett öppet och icke-diskriminerande anbudsförfarande där priset (ekonomiska och kommersiella villkor) gavs en relativ vikt på ungefär 75 procent. Samtliga berörda parter hade samma möjligheter att lämna anbud på kontraktet som verksamhetsutövare. Kontraktet har tilldelats anbudsgivaren med det bästa anbudet.

(41) Anbudsförfarandet inleddes i april 2011 och åtföljdes av omfattande annonsering ([12]). Projektet anordnade även en öppen dag i Köpenhamn för alla berörda parter.

(42) Ett informationsmeddelande och ett frågeformulär för förhandsurval sändes till alla berörda parter ([13]). Alla parter som lämnade in ett ifyllt frågeformulär uppfyllde projektpartners krav. De gavs därför möjlighet att gå vidare till steg 1 i upphandlingen i juni 2011. Tre anbud lämnades in för steg 1. Två anbudsgivare gick vidare till steg 2 och lämnade senare in anbud. Utvärderingen av dessa två anbud ledde till kontraktet med Danish Venue Enterprise (del av Live Nation Entertainment) ([14]). Utvärderingen omfattade styrkan i det ekonomiska erbjudandet, rättsliga villkor, anläggningskrav, tjänster och levererbarhet samt risk. Båda anbuden var starka, men den utvalda verksamhetsutövaren gavs en bättre bedömning i de flesta kategorier. Framför allt erbjöd vinnaren en fast hyra som var betydligt högre än den andra anbudsgivarens erbjudande.

(43) Den utvalda verksamhetsutövaren ska betala hyra i form av en årlig fast hyra på […] och en rörlig hyra […]. Enligt hyreskontraktet ska verksamhetsutövaren även betala […]. Det innebär att verksamhetsutövaren betalar alla

([12]) Förfarandet inleddes med annonser i ledande internationella och danska medier: *The New York Times*, *The Times*, *Børsen*, *Licitation*, *Byggeriets Dagblad*, *Berlingske Tidende* och *Politiken*.

([13]) Eventuella lokala verksamhetsutövare som Tivoli, Bella Center, Malmö Arena och Parken inbjöds att inkomma med anbud, men samtliga avstod från att delta i anbudsförfarandet.

([14]) Koncernen Live Nation Entertainment är världens största livemusik- och underhållningsföretag. Dess verksamhet består huvudsakligen av marknadsföring, förvaltning av evenemangsplatser samt drift och tillhandahållande av biljettjänster. Live Nation Entertainment driver sin verksamhet genom lokala företag i varje territorium. I Danmark drivs verksamheten genom Live Nation Denmark ApS.

rörliga kostnader som ett led i hyreskontraktet, inklusive underhållskostnader. Hyreskontraktets löptid är […] år (alla anbud skulle avse minst 25 år och verksamhetsutövaren har förklarat att långvariga kontrakt på 20–30 år inte är ovanligt i branschen).

(44) Även om dessa åtgärder minimerar fördelen för den utvalda verksamhetsutövaren till det minsta nödvändiga för driften av infrastrukturen kan en fördel för den nya arenans verksamhetsutövare inte uteslutas. Med tanke på att sådant stöd skulle vara förenligt med den inre marknaden, vilket framgår i det följande, är det dock inte nödvändigt att definitivt fastställa om stöd föreligger.

Användning av arenan

(45) Enligt hyreskontraktet ska verksamhetsutövaren upplåta multiarenan för olika typer av användargrupper och för olika typer av verksamhet (med betoning på liveunderhållning, kultur och idrott). För att se till att arenan fyller flera funktioner får verksamhetsutövaren inte ge någon viss typ av verksamhet särbehandling. För att se till att användarna debiteras på marknadsvillkor fastställs det i hyreskontraktet att taxorna alltid ska överensstämma med de marknadstaxor som normalt kan erhållas på den öppna marknaden för just den typen av ändamål ([15]). Arenatiden får inte heller till övervägande del tilldelas vissa ”särskilda” användare. Arenan ska fylla flera funktioner och vara öppen för alla utan någon fast användare.

(46) I hyreskontraktet fastställs dessutom att taxorna ska överensstämma med de marknadstaxor som normalt kan erhållas på den öppna marknaden för just den typen av ändamål. Dessutom är verksamhetsutövaren ett privat företag som behöver täcka sina kostnader och gå med vinst. Det står den fritt att fastställa priserna på affärsmässiga grunder och den får inte heller göra skillnad på olika användare.

(47) Uthyrningen av arenan kan utgöra stöd för användarna om användarna kan betraktas som företag i den mening som avses i artikel 107 i EUF-fördraget och om hyran är lägre än den hyra som betalas för jämförbar infrastruktur på normala marknadsvillkor. Icke-professionella användare räknas inte som företag i den mening som avses i artikel 107 i EUF-fördraget. Med tanke på att sådant stöd skulle vara förenligt med den inre marknaden, vilket framgår i det följande, är det dock inte nödvändigt att i detta fall definitivt fastställa om stöd föreligger.

Effekten på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna

(48) Arenan planeras som en multifunktionsarena för många olika typer av evenemang (musik, kultur och idrott) på en hög, internationell nivå. Eftersom marknaden för att organisera internationella evenemang är öppen för konkurrens mellan de som tillhandahåller platsen och arrangörerna, och eftersom den planerade multiarenan ligger mycket nära södra Sverige med bil eller tåg och andra arenor finns både i Köpenhamn och i närbelägna städer (även i andra medlemsstater), kan en påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna förutsättas.

(49) Dessutom ansåg tribunalen i sitt beslut om Ahoy-anläggningen i Nederländerna att det inte fanns någon anledning att begränsa marknaden till den medlemsstatens territorium ([16]). Liksom i beslutet om att inleda förfarandet anser därför kommissionen att stödet till arenan snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

5.2 FÖRENLIGHET

(50) Om det visar sig att åtgärden utgör statligt stöd hävdade de danska myndigheterna att projektet bör anses vara förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 c i EUF-fördraget. För att ta reda på om en föreslagen åtgärd är förenlig med den inre marknaden enligt detta undantag undersöker kommissionen om åtgärden har ett politiskt mål av gemensamt intresse, samt om den är nödvändig och står i proportion till målet och inte leder till någon otillbörlig snedvridning av konkurrensen.

(51) När det gäller frågan om åtgärden har ett politiskt mål av gemensamt intresse konstateras att uppbyggnaden av anläggningar för idrott och andra offentliga evenemang och med stöd för olika typer av verksamhet som är till nytta för allmänheten kan betraktas som statens ansvar, särskilt mot bakgrund av förklaringen om idrott som fogats till Amsterdamfördraget och artikel 165 i EUF-fördraget: ”Unionen ska bidra till att främja europeiska

([15]) Även om eventuella förmåner kan erbjudas varje part som ofta eller upprepade gånger använder eller hyr arenan eller varje part som är sponsor eller affärspartner till arenan, erbjuds sådana förmåner i detta avseende exempelvis […] och måste erbjudas alla jämförbara användare av arenan på öppna, lika och icke-diskriminerande villkor. Det innebär alltså inte att någon viss användare kan särbehandlas.

([16]) Mål T-90/09, Mojo Concerts BV och Amsterdam Music Dome Exploitatie BV mot kommissionen, tribunalens beslut av den 26 januari 2012, punkt 45.

idrottsfrågor och ska då beakta idrottens specifika karaktär, dess strukturer som bygger på frivilliga insatser samt dess sociala och pedagogiska funktion."

(52) Arenan ska inte endast användas för idrottsevenemang, utan även för kulturevenemang (konserter, shower) och ska som sådan bidra till att främja kulturell mångfald mot bakgrund av artikel 167.4 i EUF-fördraget. Dessutom kommer den att bidra till det allmännas väl genom ett större utbud av kulturerbjudanden och viss positiv inverkan på den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

(53) Eftersom arenan kommer att ge allmänheten ökad tillgång till och möjligheter att utöva idrott och kultur, särskilt med tanke på arenans multifunktionella karaktär och bristen på kapacitet och/eller lämpliga andra anläggningar för idrotts- och kulturevenemang i Köpenhamn, tar Köpenhamns stad på sig ansvaret gentemot allmänheten för att möjliggöra arenaprojektet och därmed locka ytterligare kultur-, musik- och idrottsevenemang till Köpenhamn. Att arenan förverkligas måste därför betraktas som ett politiskt mål av gemensamt intresse.

(54) Under förfarandet lyfte de danska myndigheterna bort bidraget från Region Hovedstaden från anmälan. I frågan om den föreslagna åtgärden är nödvändig och står i proportion till målet har de danska myndigheterna under förfarandet även visat att det finns ett behov av multiarenans extra kapacitet och att det både råder brist på kapacitet i befintliga arenor och att de befintliga arenorna inte skulle vara lämpliga för vissa typer av evenemang (de övriga befintliga arenorna i Köpenhamn är exempelvis varken tillräckligt flexibla eller anpassningsbara för att locka internationella idrotts-, musik- och underhållningsevenemang till Köpenhamn). Det innebär att den nya multiarenan endast i mycket begränsad utsträckning skulle konkurrera om evenemang som annars förmodligen skulle ha hållits på andra platser i Köpenhamn, eftersom multiarenan ger andra möjligheter och kan organisera en rad nya evenemang som för närvarande inte kan anordnas i Köpenhamn, vilket ökar antalet evenemang enligt beskrivningen i det följande.

(55) Även om andra arenor finns både i Köpenhamn och i närbelägna städer (även i andra medlemsstater) anser kommissionen att Danmark har bevisat bristen på kapacitet, åtminstone för vissa typer av evenemang, och bekräftat att den nya arenan kommer att fungera som ett komplement till snarare än som en ersättning för de befintliga arenorna. De danska myndigheterna har även förklarat att den nya arenan sannolikt kommer att leda till att det totala utbudet av kultur-, musik- och idrottsevenemang ökar, snarare än att platserna bara ersätts.

(56) Multiarenan ska användas för stora kultur-, musik- och idrottsevenemang inomhus. Dess flexibla möjligheter är lämpliga för idrottsevenemang, mästerskap, konserter, shower, kulturevenemang, kongresser, utställningar med mera. Kapaciteten är 12 500 personer för idrottsevenemang och 15 000 personer för musikevenemang. Fotbollsmatcher kan inte spelas där.

(57) Andra befintliga platser i Köpenhamn är främst Parken, den nationella fotbollsarenan i Köpenhamns centrum (hemmaarena för FC Köpenhamn, vilken dock även används för stora shower eller konserter med 45 000–50 000 åskådare) och Forum Copenhagen, en inomhusanläggning i Köpenhamn som främst används för konvent och utställningar.

(58) Parken är främst en fotbollsarena och konkurrerar därför inte med den nya multiarenan för inomhusevenemang, som inte har tillräcklig kapacitet för fotbollsmatcher. I Parken anordnas i mindre utsträckning även konserter, men med hänsyn till dess kapacitet rör det sig huvudsakligen om turnéer för stora arenor, ofta för en publik på 40 000–50 000 personer. Den kan även förändras till en uppvärmd inomhusarena, men används ändå mest för fotbollsmatcher. Tidigare program visar att det i Parken anordnades 19 konserter 2007–2011, med i genomsnitt ungefär 34 000 åskådare. Därför är en rimlig slutsats att konserterna i Parken i genomsnitt har dubbelt så många åskådare som den planerade multiarenans maximala kapacitet. Enligt Live Nation Denmark […] ska dessutom konsertturnéer ha Parken som konsertplats under 2013. Av dessa är […] turnéer på arenor för mycket stor publik, ofta 40 000–50 000 åskådare, vilket är många fler än vad multiarenan kan ta emot. På grund av de begränsade biljettförsäljningsmöjligheterna tar de som arrangerar arenaturnéerna oftast inte med mindre arenor i sina konsertscheman. Det är inte heller lockande att ge konserter flera gånger på en mindre arena i stället för en enda stor konsert.

(59) Den andra befintliga platsen i Köpenhamns centrum är Forum, en äldre konsert- och utställningsanläggning för inomhusevenemang. För konserter kan Forum ta emot 8 500 sittande eller 10 000 stående åskådare. Många evenemang som är väl lämpade för Forum skulle vara mindre attraktiva för den nya multiarenan, eftersom

arenans kapacitet inte skulle utnyttjas fullt ut. De fysiska kännetecknen är också annorlunda, eftersom Forum byggdes på 1920-talet och i huvudsak har ett stort golvutrymme, som passar väl för konvent och utställningar där publiken förflyttar sig men mindre väl för konserter och särskilt idrottsevenemang.

(60) Det finns med andra ord stora skillnader mellan den nya multiarenan, Forum och Parken när det gäller kapacitet och flexibilitet. Följaktligen kan de tre platserna endast i begränsad utsträckning ersätta varandra. På grund av dessa skillnader är den nya multiarenans konkurrensmässiga effekt på befintliga platser i Köpenhamn, och anordnandet av evenemang på dessa platser, sannolikt begränsad.

(61) De befintliga platser som liknar den nya multiarenan är snarare Malmö Arena i Sverige och Jyske Bank Boxen i Herning på Jylland i Danmark (några hundra kilometer från Köpenhamn). Enligt de danska myndigheterna ser den verkställande direktören för den sistnämnda platsen snarare möjligheter att locka stora evenemang till Danmark genom samarbete med den nya multiarenan.

(62) När det gäller den nya multiarenans konkurrensmässiga effekt på Malmö Arena beaktades följande. Även om Malmö är geografiskt närbeläget ligger staden i ett annat land med vatten emellan, som korsas på en avgiftsbelagd bro. Malmö Arena är en flerfunktionsarena (även om den konstruerades främst som en idrottsarena) med en kapacitet på 13 000 åskådare för idrottsevenemang och ungefär 15 500 för konserter, vilket är ett liknande antal som för Köpenhamns nya multiarena.

(63) Av programmet för 2012 och 2013 att döma har dock många av de evenemang som hålls eller ska hållas i Malmö Arena svensk eller lokal prägel. För det första är Malmö Arena hemmaarenan för det lokala ishockeylaget, som spelar ungefär 25 matcher per år. För det andra framgår det av tidigare program (hösten 2012) att de flesta konserter och shower i Malmö Arena är inriktade på en svensk publik, vilket även framgår av att endast ett mycket begränsat antal evenemang annonseras på den danska versionen av webbplatsen (det vill säga fyra av de 14 evenemang i höstprogrammet 2012 med liknande siffror). Tre av de fyra evenemang som annonserades på den danska webbplatsen ingick dessutom i en konsertturné som även omfattade danska konsertplatser. Detta visar även att arrangörerna inte nödvändigtvis ser en plats i Köpenhamn som en ersättning för Malmö Arena. Tvärtom kan det vara önskvärt att spela i båda städerna.

(64) Även programmet för 2013 har en liknande prägel. Av de 48 schemalagda evenemangen annonseras sex shower/konserter på den danska versionen av webbplatsen för Malmö Arena (av dessa är en show även inplanerad i Köpenhamn, två av konserterna har redan genomförts i Köpenhamn i början av respektive turné, och en annan show är Eurovision Song Contest, som under alla omständigheter ska hållas i Sverige, eftersom Sverige vann tävlingen 2012). Dessutom visar biljettförsäljningen för Live Nation Entertainments evenemang i Malmö Arena att antalet danskar som besöker internationella turnékonserter i Malmö är litet.

(65) Malmö Arena ligger i ett annat land, vilket innebär vissa hinder, exempelvis en avgiftsbelagd bro, ett annat språk, en annan valuta och kulturella skillnader, i kombination med att Malmö Arena har en fast användare och att många evenemang har utpräglat lokal eller svensk inriktning. En majoritet av evenemangen i Malmö Arena skulle därför med största sannolikhet inte kunna äga rum på en plats utanför Sverige. Därmed skulle endast en mycket liten andel av evenemangen kunna drabbas av konkurrensen från den nya multiarenan i Köpenhamn. Risken för att Malmö Arena tappar evenemang till eller konkurrerar om evenemang med den nya multiarenan i Köpenhamn måste därför betraktas som ganska liten. Även den nya multiarenans konkurrensmässiga effekt på Malmö Arena är därmed sannolikt begränsad.

(66) Enligt de danska myndigheterna förväntas tvärtom den nya multiarenan leda till nya evenemang som annars inte skulle ha kunnat lockas till Köpenhamn eller regionen, vilka även skulle kunna gynna exempelvis Parken, Jyske Bank Boxen och Malmö Arena. Stora idrottsevenemang som världsmästerskap i simning, ishockey och handboll kräver normalt flera platser. I och med den nya multiarenan blir sannolikt Danmark och regionen en mycket starkare kandidat för idrottsevenemang som samarrangeras, eller för andra evenemang som endast är lönsamma om de arrangeras på två platser i Danmark (eller som arrangeras på två platser av andra skäl, exempelvis på grund av olika upptagningsområden).

(67) Den utvalda verksamhetsutövaren, Live Nation Denmark, har dessutom bekräftat att den ska fortsätta använda andra platser i området för sina evenemang, både med hänsyn till kundens behov av en viss typ av plats och till dess egna behov av att evenemangen ska vara lönsamma. Den kan därför inte favorisera sina egna platser. Ett exempel på detta är att Live Nation är en av de viktigaste innehållsleverantörerna till Londons O_2 Arena, trots att platsen drivs av en annan verksamhetsutövare. I egenskap av verksamhetsutövare för en plats är även den utvalda

verksamhetsutövaren beroende av att platsen används under ett maximalt antal dagar för att generera inkomster. Som sådan har den alla skäl att upplåta sina platser även åt andra evenemangsarrangörer. Enligt kontraktet får verksamhetsutövaren inte heller vägra andra arrangörer tillträde till multiarenan. Den är skyldig att upplåta arenan åt olika typer av användare till marknadshyra, utan att gynna något visst företag.

(68) Följaktligen anser kommissionen att Danmark har visat att det finns ett behov av ytterligare kapacitet i Köpenhamn och att den nya multiarenan både kommer att komplettera befintliga arenor med ytterligare kapacitet och öka antalet evenemangstyper som kan arrangeras i Köpenhamn. Detta kommer avsevärt att underlätta allmänhetens tillgång till sådana evenemang i området. Överlappningen mellan befintliga platser i regionen och den nya multiarenan måste också betraktas som begränsad. Därför är det osannolikt att en befintlig plats i regionen upphör på grund av den nya arenan, eftersom den nya multiarenan snarare är ett komplement till än en ersättning för befintliga arenor. Även risken för vertikal avskärmning och för motiv till att snedvrida konkurrensen genom konkurrenshämmande prispress framstår som mycket liten. När det gäller möjlig vertikal avskärmning har verksamhetsutövaren för multiarenan som sagt en avtalsrättslig skyldighet att garantera lika tillgång och kan inte vägra andra arrangörer tillträde till arenan. Ett sådant agerande skulle även drabba den egna lönsamheten.

(69) Utan offentlig samfinansiering skulle inte projektet kunna förverkligas, eftersom det utan bidrag från staten inte kommer att finnas tillräckliga medel för att finansiera multiarenaprojektet. Detta medges av de danska myndigheterna och underbyggs även av Köpenhamns stads tidigare försök att få till stånd en arena. Planerna har funnits i ett årtionde. Köpenhamns stad skulle ha välkomnat en privat investerare som åtar sig att endast på marknadsvillkor bygga arenan, men som det nämnda exemplet från 2009 visar har ingen sådan investerare anmält sitt intresse.

(70) Statens bidrag är begränsat till finansieringsgapet, det vill säga den finansiering som inte kan uppbringas på marknaden. Detta bidrag på 325 miljoner danska kronor (43,7 miljoner euro) motsvarar ungefär 30 procent av de totala kostnaderna för planeringen och uppbyggnaden av multiarenan. I gengäld ska staten äga 50 procent av Arena Company, det företag som inrättas för att bygga och äga multiarenan samt för att förvalta avtalet med verksamhetsutövaren. Driften av multiarenan ska dock som sagt skötas av en separat verksamhetsutövare.

(71) Eventuella alternativ till multiarenan, exempelvis en mindre arena eller en billigare arena med samma kapacitet, skulle inte uppnå projektets mål. En mindre arena skulle inte avhjälpa bristen på en plats med multiarenans planerade kapacitet och flexibilitet. Den nya multiarenan avhjälper därmed en brist som skulle kvarstå om en mindre arena med mindre kapacitet byggdes i stället. Även effekterna på konkurrensen skulle sannolikt bli större med en mindre arena, eftersom skillnaderna jämfört med befintliga platser skulle bli mindre.

(72) När det gäller en billigare och mindre fulländad arena bör det noteras att finansieringen från Realdania bygger på höga arkitektoniska ambitioner för arenan. Även Köpenhamns stad har höga arkitektoniska och estetiska ambitioner för den nya bebyggelsen i området där arenan ska byggas. Dessutom ligger platsen för arenan i ett planerat bostadsområde, vilket ställer särskilda kostnadskrav när det gäller formgivning och ljudisolering.

(73) Det har därmed visats att statens engagemang i projektet är avgörande för att det ska kunna förverkligas. Den offentliga samfinansieringen av multiarenan är också nödvändig, eftersom det utan statens bidrag kommer att saknas medel för finansieringen av multiarenaprojektet. Mot bakgrund av detta har statens bidrag även begränsats till det absolut nödvändiga.

(74) Både förfarandet för urval av verksamhetsutövare och hyresavtalet samt övriga nämnda skäl ser i varje fall till att kraven på att åtgärden är nödvändig och i proportion till målet uppfylls.

(75) Även användningen av multiarenan har visat sig bygga på icke-diskriminerande principer som inte gynnar vissa företag. Arenan har därmed flera funktioner och är öppen för alla utan någon fast användare.

(76) Den nya arenan kommer följaktligen både komplettera befintliga arenor och öka antalet evenemangstyper som kan arrangeras i Köpenhamn. Stödet måste därför betraktas som välriktat och motiverat.

(77) Genom dessa skäl har det visats att statens engagemang i multiarenaprojektet är både nödvändigt och i proportion till målet och att det inte orsakar olämpliga snedvridningar av konkurrensen, samt att stödets eventuella spridningseffekt till verksamhetsutövaren och användarna är förenligt med den inre marknaden.

6. **SLUTSATSER**

(78) Statens bidrag till uppbyggnaden av Köpenhamns multiarena utgör statligt stöd till Arena Company och eventuellt till verksamhetsutövaren och användarna av multiarenan. Den offentliga samfinansieringen av multiarenan har visats vara både nödvändig och i proportion till målet med projektet. Arenan ska vara tillräckligt öppen för alla på icke-diskriminerande villkor, utan att gynna vissa företag. Resultatet av avvägningstestet är därmed positivt.

(79) Kommissionen anser därför att finansieringen av multiarenan är förenlig med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

(80) Kommissionen konstaterar att Danmark har gått med på att beslutet antas på engelska som giltigt språk.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den åtgärd som Danmark planerar att genomföra till förmån för multiarenan i Köpenhamn, och som utgörs av ett bidrag på 325 miljoner danska kronor från Köpenhamns stad, ett bidrag på 15 miljoner danska kronor från Elitefacilitetsudvalget och rätten att i 40 år kostnadsfritt använda marken där multiarenan ska byggas, är förenlig med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Genomförandet av denna åtgärd godkänns följaktligen.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Konungariket Danmark.

Utfärdat i Bryssel den 15 maj 2013.

På kommissionens vägnar
Joaquín ALMUNIA
Vice ordförande